

Sergiu Andreev
Artiom Bondarenco

Liliecii ființe remarcabile

Chișinău 2006

CZU 599.4

A 52

Această broșură a fost elaborată în cadrul proiectului finanțat de către Fundația Michael Otto din Germania „Elaborarea planului de management pentru Bălțile Talmaziene și conservarea liliiecilor din Zona Convenției Ramsar Nistrul de Jos”. O informație mai detaliată despre acest proiect și despre activitatea Societății Ecologice BIOTICA o puteți găsi pe pagina web: *www.biotica-moldova.org* sau la adresa organizației: str. Dimo 17/4, of. 22, Chișinău, MD-2068, tel: +373 22 498837, +373 22 450579, fax: +373 22 495625

Responsabil de ediție: *Sergiu ANDREEV*

Redactor: *Natalia NEGARĂ*

Design și machetare:

Anatol RURAC, Alexandru ERMURACHE

Fotografii:

Sergiu ANDREEV, Artiom BONDARENCO

Descrierea CIP a Camerii Naționale a Cărții

Andreev, Sergiu

Liliecii – ființe remarcabile / Sergiu Andreev, Artiom Bondarenco.

– Ch. Soc. „Biotica”, 2006 (Tipogr. „Elena V.I.”). - 36 p.

ISBN 978-9975-9724-4-4

1000 ex.

599.4

© 2006 BIOTICA Societatea Ecologică

© 2006 Grupul FAUNA

ISBN 978-9975-9724-4-4

... cu aripi și nume de floare primăvărată

• • • Introducere

Este curios, dar unele dintre cele mai răspândite și străvechi mamifere de pe Terra, sateliții noștri fideli și invizibili din cele mai străvechi timpuri și până în prezent rămân pentru om ființele cele mai misterioase. Civilizația ne-a schimbat atitudinea față de lumea vie, dar nu în aceeași măsură și față de lilieci. În viziunea omului liliacul este un animal controversat, fioros și periculos. Ideile preconcepute despre înrudirea liliacului cu forțele malefice au creat din el un personaj negativ. Prea puțini dintre oameni știu adevărul despre aceste animale minunate. Ostilitatea, frica sau indiferența – iată atitudinea față de lilieci a majorității oamenilor.

Liliecii există de mai mult de 50 de milioane de ani, iar noi suntem anume acea generație, care putem să-i facem să dispară într-o scurtă perioadă de timp. În această broșură vă vom spune adevărul despre lilieci, vom încerca să vă dezvăluim misterele legate de lilieci și pe această cale să vă facem să-i îndrăgiți sau cel puțin să-i respectați.

••• Adevăr sau ficțiune?

Liliecii sunt mamifere, nu păsări

Ca și toți reprezentanții clasei sale, liliecii sunt acoperiți cu blană, nasc pui, pe care îi hrănesc cu lapte. Liliecii sunt unicele mamifere capabile să realizeze un zbor susținut, fapt care într-o măsură oarecare îi face asemănători cu păsările. Aripa liliacului este de fapt o labă modificată, degetele căreia sunt alungite puternic și unite cu o membrană de piele.

Liliecii nu sunt orbi

Deși au văzul relativ slab dezvoltat, liliecii se orientează foarte bine în spațiu. Natura ingenioasă le-a dăruit

o capacitate deosebită de a se orienta în spațiul nocturn sau chiar obscur cu ajutorul auzului. Țipătul produs de lilieci se reflectă de la suprafața obiectelor, întorcându-se sub formă de ecouri. Analizând toate ecourile, liliecii își creează „imagini sonore” despre lumea care îi înconjoară. Se mai spune că liliecii „văd cu urechile”. Total lipsită de culori „imaginea sonoră” în timpul nopții devine cel mai mare avantaj al liliecilor față de concurenții săi – păsările, care în bezna nocturnă sunt absolut neputincioase. Fenomenul de orientare în spațiu cu ajutorul sunetului reflectat de la obiecte se numește ecolocație. Liliecii sunt neîntrețuți în arta ecolocației.

Liliecii din Europa nu sunt vampiri, nu sug sânge și se hrănesc în exclusivitate cu insecte

De fapt liliecii din lumea întreagă sunt niște mîncăcioși neîntrețuți. Nici un alt mamifer nu mănâncă atât de mult și repede, cum o face liliacul. Nici un alt grup de mamifere nu manifestă o atât de largă gamă de preferințe alimentare. Majoritatea liliecilor se hrănesc cu insecte zburătoare, însă unii preferă fructe, nectarul florilor, broaște, pești, șoareci mici și chiar râme, pe care le scormonesc din sol. Dar cel mai neobișnuit mod de alimentare îl au

vampirii. Da, într-adevăr există vampiri care se hrănesc cu sângele altor animale. Sunt doar trei specii, care se întâlnesc numai pe continentul american și nu sunt periculoși pentru om. Pe celelalte continente nu există și nici nu au existat vreodată vampiri. Prin urmare, faptul că la noi liliecii prezintă vreun pericol este o părere greșită. În realitate, liliecii noștri se hrănesc numai cu insecte pe care le vânează din zbor în timpul nopții. Apropo, v-ați gândit vreodată că liliecii, consumând insecte, înlocuiesc noaptea păsările? Dacă privim lucrurile din punct de vedere al utilității pentru om, atunci liliecii ar putea fi mai folositori decât păsările, din simplul motiv că majoritatea insectelor pe care omul le consideră dăunătoare (*moliile, cotarii, cărăbușii și țânțarii*), sunt insecte nocturne, inaccesibile păsărilor care vânează ziua.

•••

Vampiri există cu adevărat. Ei se hrănesc cu sânge și înfățișarea înfricoșătoare de pe aceasta fotografie este a unui vampir veritabil. Dar ce știm noi despre aceste animale?

Iată adevărul: Vampirul (*Desmodus rotundus*) este un liliac mic, care se întâlnește numai în America de sud și centrală. Se hrănește cu sângele animalelor de talie mare. Făcând o incizie mică în pielea animalului, vampirul linge rana sângerândă. Fiind un animal foarte micuț și neputincios, vampirul nu atacă direct animalele, ci

se apropie de ele când acestea dorm. Reputația atât de proastă a vampirului se datorează mitului inventat de scriitori și cinești precum că există oameni vampiri și precum că ar fi vreo legătură între liliecii-vampiri americani și Vlad Țepeș.

●●● Portretul familiei

Liliecii fac parte din clasa mamiferelor, din unul dintre cele 21 de ordine din această clasă. Fiind în număr de circa 950 de specii, ei constituie o pătrime din toate speciile de mamifere, cedând numai în fața rozătoarelor, care formează aproximativ 1500 de specii. Însă nu există nici o îndoială că liliecii dețin întâietatea în ce privește varietatea de dimensiuni, forme, adaptări și comportament. Astfel, dimensiunile variază de la cel mai mic mamifer existent (*Craseonycteris thonglongyai* – doar 1,5 g) până la vulpea zburătoare (*Pteropus sp.* – 1-1,5 kg) cu anvergura aripilor de 1,5 m, iar adaptările la mediul de viață depășesc orice așteptări, existând lilieci insectivori, carnivori, fructivori etc. Unii se hrănesc în exclusivitate cu pește, alții cu broaște și rozătoare, dar sunt și specii care parazitează, alimentându-se cu sângele altor animale. Liliecii formează cele mai numeroase colonii, care numără uneori mai mult de 20 de milioane de indivizi.

Nici un alt ordin de mamifere nu este la fel de răspândit pe glob. Lilieci sunt pretutindeni, cu excepția continentului Antarctic și a unor insule foarte îndepărtate de țărm. Înainte de colonizarea de către om a insulelor din Noua Zelandă, unicele mamifere existente acolo erau două specii de lilieci.

Dar să continuăm prezentarea portretului de familie. Ordinul liliecilor, adică mai științific ordinul Chiroptera, cuprinde două subordine de lilieci: megachiropterele și microchiropterele (*ii vom numi în continuare lilieci*). Ambele ramuri au evoluat independent, însă au avut origine comună.

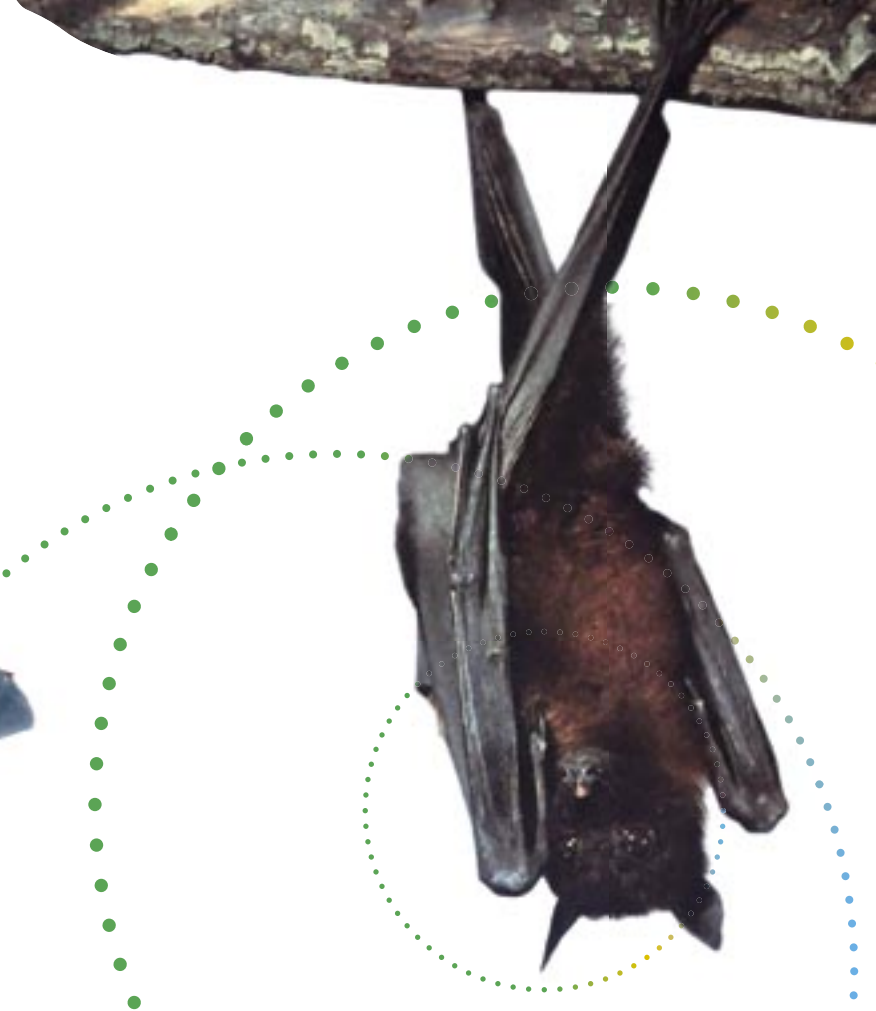
Megachiropterele sunt fructivore și nectarivore și de obicei au dimensiuni mari. Există circa 170 de specii de megachiroptere. Au vâzul și mirosul foarte bine dezvoltate. Majoritatea sunt lipsite de capacitatea de a se orienta cu ajutorul ecolocației.

Microchiropterele reprezintă cei mai numeroși (*circa 750 de specii*) și larg

răspândiți lilieci. Au dimensiuni mici sau foarte mici. Duc un mod de viață nocturn sau crepuscular, orientându-se în spațiul obscur cu ajutorul ecolocației. Majoritatea liliecilor sunt insectivori, deși există unele specii cu preferințe alimentare mai deosebite. De pildă vampirul (*Desmodus rotundus*) se hrănește în exclusivitate cu sânge, iar liliacul pescar (*Noctilio leporinus*) – cu pește. Există mănători de scorpioni, broaște, șoareci etc.

Dintre adaptările mai neobișnuite vom menționa capacitatea liliecilor de a-și schimba în mod dirijat temperatura corpului, ceea ce îi deosebește de celelalte mamifere, care după cum știm au

temperatura corpului constantă, adică sunt homeoterme. Special pentru lilieci a fost inventat un termen biologic nou, care ar caracteriza acest fenomen neobișnuit – heterotermie. Această adaptare neobișnuită permite liliecilor să-și folosească mai econom energia și astfel îi ajută să supraviețuiască în anumite condiții nefavorabile, ca de exemplu în timpul hibernării sau al somnului de zi.

• • • Lilioci în Moldova

Se știe că în Republica Moldova există 21 de specii, care aparțin a 2 familii: Rhinolophidae și Vespertilionidae.

Liliecii sunt prezenți pretutindeni: în păduri, grădini, localități, în preajma bazinelor acvatice. Datorită modului de viață nocturn, sunt discreți și aproape invizibili, astfel că majoritatea oamenilor nici nu își dau seama de prezența lor. Înțelepciunea naturii i-a învățat

să se ferească de primejdie ducând un mod de viață ascuns.

La noi liliecii populează diverse adăposturi naturale sau artificiale.

Nu-și construiesc cuiburi, dar folosesc adăposturile disponibile. Acestea sunt diverse cavități subterane, scorburi, crăpături în arbori, stânci sau clădiri, podurile caselor. Diferite specii manifestă diverse preferințe față de adăpost. Astfel, unii lilieci preferă să se adăpostească în arbori, alții în cavități subterane, ceilalți în podurile caselor. Însă oriunde s-ar ascunde, liliecii au grijă ca adăpostul să fie cât mai ascuns și inaccesibil altor animale, pentru a-și asigura securitatea în timpul somnului diurn sau al hibernării.

Liliecii din Moldova cad în hibernare, care durează 4-5 luni din anotimpurile reci. În timpul hibernării temperatura corpului și frecvența bătăilor inimii liliacului scad semnificativ, pentru a minimiza consumul de energie pe întreaga perioadă fără alimentație. Unele specii de lilieci sunt sedentare. Altele migrează în căutarea condițiilor de adăpostire potrivite pentru hibernare. Uneori căile de migrare a liliacilor coincid cu cele ale păsărilor. Distanța parcursă de lilieci variază de la câțiva kilometri la câteva sute sau chiar mii de kilometri.

Puii de liliac se nasc nidicoli și stau agățați de corpul mamei până când devin mai rezistenți și mai independenți. Femela își poartă puii cu ea în zbor.

Toți liliecii din Moldova se hrănesc cu insecte. Datorită rapacității foarte puternic exprimate, liliecii consumă în fiecare noapte cantități enorme de insecte, multe dintre care sunt considerate de către om dăunătoare, contribuind astfel la menținerea echilibrului în ecosistem. Un exemplu elocvent vă va face să înțelegeți importanța liliacilor ca insecticid natural. Se știe că o colonie de aproximativ 1000 de indivizi de liliac comun, care cândva a existat în apropierea localității Saharna, nimicea în fiecare vară peste 5 tone de insecte nocturne. Acest lucru este irealizabil fără consecințe negative asupra mediului, dacă utilizăm insecticide chimice. Să nu uităm că majoritatea insectelor, care convențional sunt considerate de către om dăunătoare, sunt acele nocturne, accesibile numai liliacilor, dar nu și păsărilor.

• • • Speciile de lilieci din Moldova

Liliacul mare cu potcoavă *Rhinolophus ferrumequinum*

Descrierea morfologică:

Este un lilieci de talie mare. Lungimea corpului este de 52-71 mm, anvergura aripilor de 35-40 cm, iar greutatea corpului de 13-27 gr.

Aspectul exterior:

Culoarea blănii variază în limite mari, de la roșcat-cenușiu, până la gri deschis. Abdomenul de obicei este mai deschis la culoare decât spatele. În timpul repausului se învelește cu aripile. Are niște excrescențe cornoase pe nas în formă de potcoavă, de unde îi și provine denumirea.

Răspândirea:

E răspândit de la nordul Africii și Peninsula Arabică până în munții Himalaia, Korea și Japonia, incluzând Europa de sud-vest și centrală. În Moldova a fost prins un singur exemplar în minele din apropierea satului Băcioc, însă a fost observat și în nordul republicii.

Habitatul de adăpostire și de nutriție:

Poate fi întâlnit în munți până la altitudinea de 3500 m, în apropierea lacurilor, în deșerturi. Vara se adăpostește în peșteri, grote, mine și alte cavități subterane, uneori în podurile caselor. Iarna hibernează în cavități subterane.

Modul de nutriție și preferințele alimentare:

Vânează în apropierea adăposturilor, la înălțimi mici, prinzând insectele din zbor sau colectându-le ocazional de pe pământ. Se hrănește cu insecte de dimensiuni mari, hrana preferată fiind fluturii de noapte, cărăbușii și alți gândaci.

Reproducerea:

Se împerechează toamna, la sfârșitul lunii septembrie – începutul lunii octombrie. Perioada de gestație este de trei luni. Puii, de obicei câte unul, se nasc în mijlocul lui iulie. Sunt alăptați timp de 7 săptămâni.

Hibernarea:

Hibernarea durează de la începutul lui noiembrie până în martie.

Migrația:

Sunt posibile migrații locale din adăposturile de vara în cele de iarnă.

Comportamentul social:

Formează colonii de 50-200 de indivizi (în rare cazuri până la 600).

Longevitatea:

Trăiesc până la 30 de ani.

Liliacul mic cu potcoavă *Rhinolophus hipposideros*

Descrierea morfologică:

Este un lilieci de talie mică. Lungimea corpului este de 32-45 mm, anvergura aripilor de 19-25 cm. Greutatea – 3,6-8 gr.

Aspectul exterior:

Colorația blănii variază de la brun-deschis a adulților, la gri a puilor. Atârână cu capul în jos, cu aripile în mare măsură acoperind corpul. Are niște excrescențe cornoase pe nas în formă de potcoavă, de unde îi și provine denumirea.

Răspândirea:

E răspândit la nordul Africii, Peninsula Arabică, Asia mică și mijlocie, o mare parte a Europei.

Habitatul de adăpostire și de nutriție:

Poate fi întâlnit în munți până la altitudinea de 2000 m, în apropierea lacurilor, în deșerturi. La noi populează pădurile, pășunile și terenurile agricole, zboară în apropierea localităților, de-a lungul autostrăzilor. Vara se adăpostește în peșteri, mine, în alte cavități subterane, și, spre deosebire de alte specii înrudite, în podurile caselor.

Modul de nutriție și preferințele alimentare:

Vânează în apropierea adăposturilor la înălțimi mici. Se hrănește cu insecte de

dimensiuni mici, hrana preferată fiind fluturașii de noapte mici, musculițele, țânțarii.

Reproducerea:

Se împerechează toamna, la sfârșitul lunii septembrie – începutul lunii octombrie. Perioada de gestație este de aproximativ 7 luni. Spre sfârșitul primăverii femela naște de regula 1, mai rar 2 pui.

Hibernarea:

Hibernarea durează din octombrie până în aprilie, uneori se prelungește până în mai.

Migrația:

Sunt posibile migrații locale dintr-un adăpost în altul.

Comportamentul social:

Este o specie colonială. Formează colonii de mărimi medii (în jur de 30-70 de indivizi, în rare cazuri ajung până la 600). În Moldova au fost înregistrate colonii de până la 120 de indivizi.

Longevitatea:

Trăiesc până la 21 de ani.

Liliacul cu urechi mari

Myotis bechsteinii

Descrierea morfologică:

Este o specie de talie medie. Lungimea corpului este de 42-51 mm, anvergura aripilor de 25-29 cm. Urechile sunt lungi. Masa corpului este de 6-12 gr.

Aspectul exterior:

Coloritul blănii variază de la brun-gri (*pe spate*), la gri-albicios (*pe abdomen*). Urechile sunt mari, cu marginile rotunjite. Botul este lung.

Răspândirea:

Această specie poate fi întâlnită în Eurasia de la nordul Angliei și a Spaniei, până în Caucaz. În Moldova a fost întâlnită în luncile râurilor Ichel și Răut.

Habitatul de adăpostire și de nutriție:

Populează teritoriile împădurite. Se adăpostește în scorburile și sub scorța copacilor, uneori și în diferite cavități subterane. De regulă iernează în cavități subterane, însă au fost găsiți și în scorburile copacilor.

Modul de nutriție și preferințele alimentare:

Iese la vânătoare târziu. Are un zbor încet și domol. Vinează la înălțimi mici, deasupra sau printre coroanele copacilor. Prinde insectele din zbor sau le colectează ocazional de pe substrat.

Reproducerea:

Reproducerea are loc vara. De obicei naște un singur pui.

Hibernarea:

Au fost găsiți în hibernare din octombrie până în martie-aprilie.

Migrația:

Este o specie sedentară. Sunt posibile doar migrări locale.

Comportamentul social:

Este o specie colonială. Spre sfârșitul verii formează colonii de maternitate de circa 10-30 de indivizi. Deseori pot fi întâlniți

indivizi solitari, sau integrați în colonii mixte.

Longevitatea:

Trăiesc până la 21 de ani.

Liliacul mustăcios

Myotis mystacinus

Descrierea morfologică:

Este o specie de talie mică. Lungimea corpului este de 34-49 mm. Greutatea corpului este de 4,5-9 gr.

Aspectul exterior:

Blana este gri-închisă sau cenușie. Botul și urechile sunt cenușii-închise sau negre. Abdomenul este de obicei mai deschis decât spatele. Populațiile din zonele mai aride se caracterizează prin o culoare mai deschisă a blănii.

Răspândirea:

Se întâlnește în Europa, spre sud până în Africa de nord, peninsula Arabică și Iran, la vest până în Mongolia.

Habitatul de adăpostire și de nutriție:

Populează atât zonele împădurite cât și zonele de deșert. Iarna se adăpostește în peșteri, mine, grote, beciuri și alte construcții.

Modul de nutriție și preferințele alimentare:

Activitatea de vânătoare începe la puțin timp după apusul soarelui când afară e deja întuneric. Vânează la înălțimi mici prinzând insectele ce zboară deasupra pământului sau a ramurilor copacilor. Zboară rapid și cu agilitate. Vânează insecte de dimensiuni mici (*fluturi, țânțari, muște*), uneori și arahnide (*păianjenii mici*).

Reproducerea:

Împerecherea are loc toamna sau în timpul iernii. Perioada de gestație este de aproximativ 2 luni. La începutul verii (*iunie-iulie*) femela naște 1, mai rar 2 pui. Lactația durează 6 săptămâni.

Hibernarea:

Hibernează din octombrie până în martie.

Comportamentul social:

Este o specie colonială. Vara formează colonii în număr de 30-70 de indivizi. Uneori, formează colonii mixte.

Longevitatea:

Trăiesc pînă la 24 de ani.

Liliacul de iaz

Myotis dasycneme

Descrierea morfologică:

Lungimea corpului este de 57-68 mm, anvergura aripilor de 28-35 cm. Greutatea corpului este de 13-25 gr.

Aspectul exterior:

Blana este bicoloră, baza firului de păr fiind mai întunecată. Culoarea abdomenului variază de la cafenie-gri la gri-albicioasă, a spatelui de la castanie la gri.

Răspândirea:

Se întâlnește în nordul și centrul Europei, în Asia ajunge până în Siberia de vest și Kazahstan.

Habitatul de adăpostire și de nutriție:

Populează de obicei zonele inundabile din preajma râurilor. Preferă râurile ce au o curgere lină. Vara se adăpostește în podurile caselor, mai rar în scorburile și sub scoarța copacilor, peșteri și mine. Iarna în cavități subterane.

Modul de nutriție și preferințele alimentare:

Perioada de activitate începe seara târziu. Vânează de obicei deasupra apei. În dependență de suprafața oglinzii apei zborul poate fi linear, de-a lungul albiei (în cazul râurilor cu albie îngustă) și circular (în cazul bazinelor cu o suprafață mai mare).

Reproducerea:

Împerecherea are loc după terminarea lactației sau în timpul iernii. La începutul verii (mai-iunie) femela naște 1 pui. Lactația durează 1 lună.

Hibernarea:

Hibernează întreaga perioadă rece, adăpostindu-se de obicei în cavități subterane.

Migrația:

Este o specie sedentară. Efectuează doar migrații locale, din adăposturile de vară în cele de iarnă.

Comportamentul social:

Este o specie colonială. Vara formează colonii de maternitate de până la câteva zeci de femele.

Longevitatea:

Trăiește până la 19 ani.

Liliacul de apă

Myotis daubentonii

Descrierea morfologică:

Lungimea corpului este de 40-60 mm, anvergura aripilor de 24-27 cm.

Aspectul exterior:

Abdomenul (de obicei alb sau gri) este mult mai deschis decât spatele (brun-roșcat). Botul are o nuanță roză și este lipsit de blană în jurul ochilor. În cadrul uneia și aceleiași populații colorația blănii poate să varieze în limite mari.

Raspândirea:

Este larg răspândit în Europa, Asia, sudul Siberiei, China, Mongolia, Sahalin, Coreea și Japonia.

Habitatul de adăpostire și de nutriție:

Populează de obicei zonele împădurite inundabile din preajma râurilor. Vara se adăpostește în scorburile sau sub scoarța copacilor, în fisurile din stânci, în con-

strucții părăsite. Ierneză în peșteri, mine, grote și beciuri.

Modul de nutriție și preferințele alimentare:

Iese la vânătoare odată cu apusul soarelui. Vânează în apropierea râurilor, sau a zonelor inundabile din preajma lor, însă, la o depărtare de 6, sau chiar 10 km de adăpost. Prinde insectele din zbor deasupra apei sau le colectează de pe suprafața ei. Se hrănește cu insecte mici, ce viețuiesc în apropiata vecinătate de bazinele acvatice. În timpul unei nopți poate mânca până la 500 de insecte, care constituie 1/3 din greutatea corpului.

Reproducerea:

Împerecherea are loc toamna sau în timpul iernii. Perioada de gestație este de aproximativ 2 luni. La începutul verii (iunie-iulie) femela naște un pui. Lactația durează 6-8 săptămâni.

Hibernarea:

Se află în hibernare de la sfârșitul toamnei până la sfârșitul lui februarie, mai rar martie sau aprilie.

Migrația:

Efectuează migrații locale din adăposturile de vară în cele de iarnă.

Comportamentul social:

Este o specie colonială. Vara formează colonii de maternitate de până la 100 de femele. În unele cazuri formează colonii mixte, tolerând alte specii. Masculii pot fi în aceleași colonii cu femelele, însă pot forma și colonii separate.

Longevitatea:

Trăiesc până la 22 de ani.

Liliacul comun

Myotis myotis

Descrierea morfologică:

Este o specie de talie mare. Lungimea corpului este de 62-82 mm, a cozii de 51-60 mm, iar anvergura aripilor de 35-43 cm.

Aspectul exterior:

Spinarea este colorată gri-cenușiu, uneori cu nuanțe de roșcat. Abdomenul este gri-albicios. Aripile sunt lungi și late.

Răspândirea:

În Europa se întâlnește din partea ei vestică (*inclusiv Anglia*) până în estul Belarusiei, Moldovei, și sud-vestul Ucrainei. Spre sud – până la Africa de nord.

Habitatul de adăpostire și de nutriție:

Zboară la înălțime mică, printre coroanele copacilor sau deasupra poienelor. Vara se adăpostește în peșteri și în construcții vechi. Deseori ierneaază în adăposturi de același tip, însă la 100-150 km depărtare de acelea de vară.

Modul de nutriție și preferințele alimentare:

Iese la vânătoare seara târziu. Zboară relativ încet dar foarte iscusit. Vânează la înălțimi mici prinzând insectele ce zboară deasupra pământului sau a ramurilor copacilor. Se hrănește cu insecte de talie mare, dar, ocazional, și cu alte nevertebrate.

Reproducerea:

Împerecherea începe pe la sfârșitul verii, îndată după terminarea perioadei de lactație. Gestația durează 60 de zile, după care femela naște de obicei 1 pui. Alăptarea durează 40 de zile.

Hibernarea:

Hibernarea durează din toamnă (*septembrie-octombrie*) până la începutul primăverii (*martie-aprilie*).

Migrația:

Efectuează migrații sezoniere (100-150 km) de la adăposturile de vară la cele de iarnă.

Comportamentul social:

În perioada împerecherii formează colonii de maternitate de până la câteva mii de femele. Masculii formează colonii separate.

Longevitatea:

Trăiesc pînă la 23 de ani.

Liliacul comun mic

Myotis blythii

Descrierea morfologică:

Este o specie de talie mare. Lungimea corpului este de 58-77 mm, anvergura aripilor de 38-40 cm. Masa corpului este de 15-30 gr.

Aspectul exterior:

Blana este lungă, bicolură, cu baza firelor de păr întunecată. Spinarea este gri, uneori cu nuanțe brune. Abdomenul este gri-albicios. Aripile sunt lungi și late. Urechile sunt de o lungime medie. Botul este roz, slab acoperit cu păr.

Răspândirea:

Se întâlnește în Europa, de la Marea Mediteraneană, Caucaz, în Asia, până la

nordul Kazahstanului, dar și în nordul Africii și în peninsula Arabică.

Habitatul de adăpostire și de nutriție:

Preferă zonele aride și pe cele împădurite. Vara se adăpostește în peșteri grote, mine. Poate fi întâlnit și în podurile caselor, în beciuri.

Modul de nutriție și preferințele alimentare:

Iese la vânătoare seara târziu. Zboară relativ încet dar iscusit. Vânează la înălțimi mici prinzând insectele ce zboară deasupra pământului sau colectându-le ocazional de pe substrat. Se hrănește cu insecte de talie mică, hrana preferată fiind gândăceii, fluturii-tortricizi, muștele, țânțarii.

Reproducerea:

Împerecherea începe îndată după terminarea perioadei de lactație sau în timpul hibernării. Spre sfârșitul primăverii (*mai-iunie*) femela naște de obicei 1 pui. Alăptarea durează 30 de zile.

Hibernarea:

Hibernarea durează din toamnă (*sfârșitul lui noiembrie*) până la mijlocul primăverii (*începutul lui aprilie*). Pnetru hibernare ocupă diverse cavități subterane.

Migrația:

Este o specie sedentară. Efectuează migrații locale din adăposturile de vară în cele de iarnă.

Comportamentul social:

Formează colonii mari de până la 4000 de indivizi. Masculii de obicei sunt împreună cu femelele, însă, în perioada creșterii puilor, stau separați, ocupând alte sectoare ale aceluiaș adăpost.

Liliacul lui Natterer

Myotis nattereri

Descrierea morfologică:

Este un liliac de talie medie. Lungimea corpului este de 40-52 mm, anvergura aripilor de 24-30 cm. Greutatea corpului este de 6-12 gr.

Aspectul exterior:

Blana este lungă și deasă, cu baza firului de păr mai întunecată. Spinarea este brun-ce-nușie iar abdomenul este albicios. Urechile și patagiul sunt de un gri-albicios. Botul este alungit, are nuanțe roz. O particularitate a acestei specii este că sectorul liber al uropatagiului se termină cu două rinduri paralele de păr (*asemeni unor cili*).

Răspândirea:

Se întâlnește în întreaga Europa, spre sud până în Africa de nord și peninsula Arabică, spre est până în Ural. În Moldova au fost întâlnite exemplare solitare în lunile Nustrului, Răutului și Ichelului.

Habitatul de adăpostire și de nutriție:

Are un habitat de nutriție foarte variat. Populează atât zonele împădurite, zonele de deșert, cât și cele din preajma omului, însă fiind preponderent o specie dendrofilă, de cele mai dese ori poate fi întâlnită în zonele împădurite. Vara, se adăpostește în scorburi și sub scoarța copacilor. Iernează în diferite cavități subterane (*peșteri, mine, grote*).

Modul de nutriție și preferințele alimentare:

Perioada de maximă activitate începe noaptea târziu. Zboară încet la înălțimi mici, dar foarte abil. Se hrănește cu insecte de dimensiuni mici (*fluturi, țânțari, muște*) iar uneori și arahnide (*păianjeni mici*) pe care de regulă îi strânge de pe substrat.

Reproducerea:

Împerecherea are loc toamna sau în timpul iernii. Femelele nasc de regulă un singur pui pe la jumătatea verii (*iunie-iulie*). Lactația durează 6 săptămâni.

Hibernarea:

Hibernează de la sfârșitul lui noiembrie până la începutul lui martie. Se adăpostește în cavități subterane, mai rar în altfel de adăposturi.

Comportamentul social:

Este o specie colonială. Vara formează colonii în număr de 20-100 de indivizi.

Longevitatea:

Trăiește pînă la 20 ani.

Liliacul de amurg gigant

Nyctalus lasiopterus

Descrierea morfologică:

Este o specie de talie mare – cel mai mare liliac din fauna europeană. Lungimea corpului este 84-104 mm, anvergura aripilor de 41-46 cm. Greutatea variază între 41 și 76 gr.

Aspectul exterior:

Culoarea blănii este brun-cafenie, pe spate bicoloră, iar pe abdomen uniformă. Abdomenul este puțin mai deschis la culoare decât spatele.

Răspândirea:

Se întâlnește în cea mai mare parte a Europei, spre sud pînă în Africa de nord, în Asia.

Habitatul de adăpostire și de nutriție:

Populează zonele împădurite. Vara se adăpostește în scorburi și sub scoarța copacilor. În Moldova a fost găsit doar o singură dată, adăpostit sub scoarța unui copac.

Modul de nutriție și preferințele alimentare:

Iese la vânătoare îndată după apusul soarelui când afară e încă lumină. Vânează la înălțimi mari deasupra coroanelor copacilor. Zboară rapid și foarte agil. Se hrănește cu insecte mari, preferând gândaci.

Reproducerea:

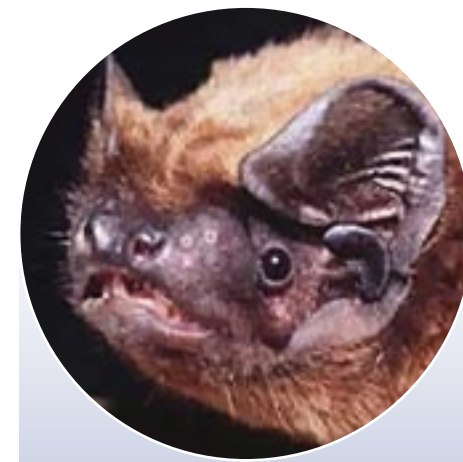
Este o specie foarte puțin studiată. Se știe că spre mijlocul verii femela naște de regulă unul, mai rar doi pui.

Migrația:

Efectuează migrații locale.

Comportamentul social:

Este o specie colonială. Formează colonii mici, de obicei nu mai mult de 35 de indivizi. Poate fi întâlnită în colonii mixte cu alte specii. În Republica Moldova a fost înregistrată doar o singură colonie de 10 indivizi.

Liliacul de amurg

Nyctalus noctula

Descrierea morfologică:

Este o specie de talie mare. Lungimea corpului este de 60-82 mm, anvergura aripilor este de 32-40 cm. Greutatea variază între 18 și 40 gr.

Aspectul exterior:

Blana este bicoloră, baza firelor de păr fiind mai întunecată. Culoarea blănii variază sezonier, de la roșcat-gălbui aprins primăvara, până la cafeniu-brun întunecat către toamnă. Abdomenul este puțin mai deschis.

Răspândirea:

Preferă zonele cu climă subtropicală și temperată. Se întâlnește în Europa,

în Africa de nord și cea mai mare parte a Asiei.

Habitatul de adăpostire și de nutriție:

Preferă teritoriile împădurite, dar poate locui și în localitățile umane. În munți poate fi întâlnit până la o altitudine de 2500 metri. Atât vara cât și iarna se adăpostește în scorburile copacilor și în diverse construcții.

Modul de nutriție și preferințele alimentare:

Iese la vânătoare îndată după apusul soarelui când afară e încă lumină. Vânează nu departe de adăposturi, la înălțimi mari deasupra coroanelor copacilor și a spațiilor deschise. Zboara rapid și relativ linear, comparabil cu zborul rândunicii. Se hrănește cu gândaci și alte insecte mari.

Reproducerea:

Toamna formează colonii de împerechere. Perioada de gestație durează 50-70 de zile. La începutul verii femela naște de regulă doi, mai rar un singur pui pe care îi alăptează timp de 1-1,5 luni.

Hibernarea:

Deseori hibernează în aceleași adăposturi în care se adăpostește vara.

Migrația:

Uneori efectuează migrații sezoniere de până la 1600 de km.

Comportamentul social:

Formează colonii mici în care deseori conviețuiește cu alte specii.

Longevitatea:

În natură trăiește de regulă 3-5 ani. În captivitate – până la 12 ani.

Liliacul de amurg mic

Nyctalus leisler

Descrierea morfologică:

Lungimea corpului este de 50-72 mm, anvergura aripilor de 26-32 cm. Masa corpului este de 12-20 gr.

Aspectul exterior:

Blana este bicoloră, firele de păr fiind mult mai întunecate la bază decât la capete. În general colorația blănii variază de la cafeniu-roșcată la castaniu întunecată. Abdomenul este puțin mai luminos ca spatele.

Răspândirea:

Se întâlnește în Europa de la Marea Britanie și Marocco până în Caucaz și

nord-vestul munților Himalaia. De asemenea se întâlnește și în nordul Africii. În Moldova a fost întâlnită lângă satul Condrița, în Rezervația da Stat „Codrii”, precum și în lunca de jos a Nistrului.

Habitatul de adăpostire și de nutriție:

Preferă pădurile. În munți poate fi întâlnit până la 2400 metri altitudine. Atât vara cât și iarna se adăpostește în scorburile și sub scorbura copacilor, mai rar în construcțiile umane și cavități subterane. Este o specie foarte mobilă. Vara deseori își schimbă adăpostul.

Modul de nutriție și preferințele alimentare:

Perioada de vânătoare începe odată cu apusul soarelui sau în scurt timp după aceasta. Zborul este rapid și foarte agil. Vânează de obicei la înălțimea coroanelor copacilor. Se hrănește cu insecte mari, în special gândaci, pe care îi prinde din zbor.

Reproducerea:

Împerecherea are loc în august-octombrie. Puii (*de obicei unul, mai rar doi*) se nasc pe la mijlocul lui iunie.

Migrația:

Populațiile ce locuiesc în nord-vestul arealului efectuează migrații sezoniere de până la 1250 km.

Comportamentul social:

Este o specie colonială. Formează colonii mici de până la 40 de indivizi.

Longevitatea:

În natură trăiesc până la 9 ani.

Liliacul pitic

Pipistrellus pipistrellus

Descrierea morfologică:

Este un liliac foarte mic. Lungimea corpului este de 35-54 mm, iar anvergura aripilor de 18-22 cm. Greutatea nu depășește 3-8 gr.

Aspectul exterior:

Blana este deasă și scurtă. Culoarea spatelui variază de la cafeniu la cafeniu roșcat. Abdomenul este puțin mai deschis la culoare.

Raspândirea:

Se întâlnește în Europa, Africa de nord, peninsula Arabică, subcontinentul Indian.

Habitatul de adăpostire și de nutriție:

Poate fi întâlnit în localitățile rurale, iar uneori și în orașe. Vara se adăpostește în diverse construcții (*podurile caselor, clădiri vechi*), mai rar în scorburi sau sub scoarța copacilor. Iarna preferă cavitățile subterane.

Modul de nutriție și preferințele alimentare:

Perioada de maximă activitate începe seara, odată cu apusul soarelui. Zboară repede și cu abilitate deasupra coroanelor copacilor, străzilor, blocurilor locative. Se hrănește cu insecte mici pe care le prinde din zbor. Un singur individ poate consuma până la 3000 de insecte într-o noapte.

Reproducerea:

Toamna are loc împerecherea. Perioada de gestație este de 45 zile. Puii, 1 sau mai rar 2 se nasc vara sau primăvara târziu (*prin luna iunie*). Sunt alăptați timp de 40 de zile.

Migrația:

Efectuiază migrații sezoniere de până la 1150 km, precum și migrații locale, dintr-un adăpost în altul.

Comportamentul social:

Este o specie colonială. Formează colonii de la câțiva la câteva zeci de mii de indivizi. În România a fost găsită o colonie de circa 30000 de indivizi.

Longevitatea:

În natură trăiește 3-5 ani, în captivitate până la 16 ani.

Liliacul pigmeu

Pipistrellus pygmaeus

Descrierea morfologică:

Este un liliac foarte mic. Lungimea corpului este de 35-54 mm, anvergura aripilor este de 18-22 cm. Greutatea 3-8 gr.

Aspectul exterior:

La exterior este identic cu *Pipistrellus pipistrellus*. Culoarea spatelui variază de la cafeniu la cafeniu-roșcat. Abdomenul este puțin mai deschis la culoare.

Raspândirea:

Se întâlnește în Europa, Africa de nord, peninsula Arabică, subcontinentul Indian.

Habitatul de adăpostire și de nutriție:

Poate fi întâlnit atât în localitățile umane cât și în păduri. Vara se adăpostește în diverse construcții (*podurile caselor, clădiri vechi*), dar și în scorburi sau sub scoarța copacilor. Iarna în cavități subterane.

Modul de nutriție și preferințele alimentare:

Perioada de maximă activitate începe seara, odată cu apusul soarelui. Zboară repede și cu abilitate deasupra arborilor, străzilor, blocurilor locative. Se hrănește cu insecte mici pe care le prinde din zbor.

Reproducerea:

Se împerechează toamna. Gestația durează 45 de zile. Puii, unul sau mai rar doi se nasc la începutul verii sau primăvara târziu. Sunt alăptați timp de 40 de zile.

Migrația:

Efectuează migrații locale din unele adăposturi în altele.

Comportamentul social:

Este o specie colonială. În Moldova (*în luna iulie*) a fost întâlnită o colonie de maternitate de circa 160 de indivizi.

Longevitatea:

În natură trăiesc 3-5 ani.

Liliacul lui Kuhl

Pipistrellus kuhlii

Habitatul de adăpostire și de nutriție:

Preferă teritoriile deschise. În munți poate fi întâlnit până la altitudinea de 2600 metri. Vara se adăpostește în construcțiile umane, în crăpăturile din stânci, mai rar în arbori. Preferă să ierneze în construcțiile din piatră.

Modul de nutriție și preferințele alimentare:

Iese la vânătoare seara, odată cu apusul soarelui. Zboară repede și abil deasupra bazinelor acvatice, poienelor. Preferă teritoriile deschise. Se hrănește cu insecte mici pe care le prinde din zbor.

Descrierea morfologică:

Este un liliac de talie mică. Lungimea corpului este de 40-48 mm, anvergura aripilor este de 21-24 cm. Greutatea este de 5-10 gr.

Aspectul exterior:

Marginea liberă a membranei aripii este mai deschisă la culoare. Blana este deasă, bicolă. Baza firelor de păr este mai întunecată. Abdomenul este mai deschis la culoare decât spatele.

Răspândirea:

Se întâlnește în cea mai mare parte a Europei, Africa de nord până la Sahara și peninsula Arabică, în Asia (*subcontinentul Indian*).

Migrația:

Efectuează migrații locale, din adăposturile de vară în cele de iarnă.

Comportamentul social:

Este o specie colonială. În perioada împerecherii formează colonii de împerechere. Primăvara formează colonii de maternitate, de regulă de câteva zeci de femele. Masculii formează colonii separate.

Longevitatea:

Longevitatea este de 4-8 ani.

Liliacul lui Nathusius

Pipistrellus nathusii

Descrierea morfologică:

Este un liliac mic. Lungimea corpului este de 46-58 mm, anvergura aripilor de 23-25 cm. Masa corpului este de 5-12 gr.

Aspectul exterior:

Blana este deasă și bicolă. Baza firelor de păr este mai întunecată. Blana este brun-cafenie pe spate și brun-gri pe abdomen. Aripile au forma alungită.

Răspândirea:

E răspândit în cea mai mare parte a Europei și Asiei.

Habitatul de adăpostire și de nutriție:

Populează zonele împădurite și de silvostepă. Preferă parcurile, fâșiile forestiere sau pădurile rare. Uneori poate fi întâlnit și în localitățile umane. Se adăpostește în scorburi sau sub scoarța copacilor.

Modul de nutriție și preferințele alimentare:

Iese la vânătoare seara, odată cu apusul soarelui. Zboară repede și abil deasupra coroanelor copacilor, sau a spațiilor libere din preajma fâșiilor forestiere. Se hrănește cu insecte mici pe care le prinde din zbor.

Reproducerea:

Împerecherea are loc toamna și iarna. Spre sfârșitul lui mai, femela, naște doi pui, pe care îi alăptează timp de 45 de zile.

Migrația:

Efectuează migrații sezoniere de până la 1900 km.

Comportamentul social:

Este o specie colonială. În perioada împerecherii formează colonii de împerechere. Primăvara formează colonii de maternitate, de la câteva zeci până la câteva sute de femele. Masculii formează colonii separate.

Longevitatea:

În natură trăiește de obicei 5-7 ani.

Liliacul cu aripi late

Eptesicus serotinus

Descrierea morfologică:

Este un liliac de talie mare. Lungimea corpului este de 60-80 mm, anvergura aripilor 32-38 cm. Greutatea este de 15-30 gr.

Aspectul exterior:

În cadrul uneia și aceleiași populații colorația blănii poate să varieze în limite mari dar de regulă este brună închisă, ca ciocolata, deseori cu capetele firelor de păr mai deschise. Aripile sînt mari și late.

Răspândirea:

Se întâlnește în întreaga Europă, în Asia până în Himalaia și sud-estul Chinei,

limita de sud fiind nordul Africii. În Moldova probabil e cea mai răspândită specie.

Habitatul de adăpostire și de nutriție:

Populează în timpul verii podurile caselor, mai rar alte adăposturi. Vânează în spații deschise dar în apropiere de fâșiile forestiere.

Modul de nutriție și preferințele alimentare:

Iese la vânătoare destul de devreme, îndată după apusul soarelui. Ariile de nutriție pot fi situate la o depărtare mare de adăpost – 2-7 km. Zboară relativ încet dar manevrat. În căutarea insectelor zboară atât la înălțimi mari cât și în nemijlocita apropiere de suprafața pământului, prinzând insectele din zbor sau colectându-le de pe substrat. Se hrănește cu insecte de talie mare: fluturi, muște, cărăbuși etc.

Reproducerea:

Împerecherea are loc în septembrie octombrie. Gestația durează aproximativ 70 de zile. Puii, de regulă 1-2 mai rar 3, se nasc la începutul verii. Lactația durează 6 săptămâni.

Hibernarea:

Hibernarea durează din noiembrie până în martie-aprilie. Ocupă aceleași adăposturi sau adăposturi subterane.

Migrația:

Nu sunt cunoscute decât migrații locale de la adăposturile de vară spre cele de iarnă.

Comportamentul social:

Formează colonii de maternitate de 20-200 de indivizi. Masculii formează colonii separate sau se țin solitari.

Longevitatea:

Trăiesc până la 19 ani.

Liliacul bicolor

Vespertilio murinus

Descrierea morfologică:

Este un liliac de talie medie. Lungimea corpului este de 54-64 mm, anvergura aripilor de 27-31 cm. Greutatea este de 8-20 gr.

Aspectul exterior:

Blana este deasă, scurtă și foarte pronunțat bicoloră. Vârfurile firelor de păr sunt aproape albe ceea ce dă blănii un efect brumăriu. Colorația abdomenului (*baza cenușie și vârfurile albicioase*) contrastează cu cea a spatelui (*baza brun-cenușie, întunecată, iar vârfurile albe*). Spre deosebire de alte specii ale acestui gen, femelele au câte două perechi de mamele.

Răspândirea:

E răspândit în brăul climateric temperat și subtropical al Eurasiei.

Habitatul de adăpostire și de nutriție:

Populează cele mai variate habitate, inclusiv localitățile umane. În munți poate fi întâlnit până la o altitudine de 3000 metri. Drept adăposturi de vară îi servesc construcțiile umane, scorburile copacilor precum și alte adăposturi.

Modul de nutriție și preferințele alimentare:

Iese la vânătoare devreme, în amurg. Zboară la înălțimi mari, deasupra terenurilor deschise, mai rar deasupra pădurilor sau a bazinelor acvatice.

Reproducerea:

Împerecherea are loc toamna sau la începutul iernii. Perioada de gestație durează 40-50 de zile. Puii, în număr de 1-3, în cele mai dese cazuri 2 se nasc pe la începutul lui iulie și sunt alăptați timp de aproximativ o lună.

Migrația:

De obicei este o specie sedentară, în unele cazuri migrează până la 1300 km.

Comportamentul social:

Formează colonii nu prea mari de 20-30 de indivizi, sau trăiește solitar.

Longevitatea:

Trăiește 3-5 ani.

Liliacul urecheat brun

Plecotus auritus

Descrierea morfologică:

Lungimea corpului este de 42-55 mm, anvergura aripilor de 24-28 cm.

Aspectul exterior:

Este unul dintre cei mai urecheați reprezentanți ai faunei Moldovei, dimensiunile urechilor, fiind comparabile cu dimensiunile corpului (*de regulă, cu câțiva milimetri mai mici*). Blana este bicoloră, la bază fiind mai palidă.

Raspândirea:

E răspândit în întreaga Europa, în subcontinentul Indian ajungând și pâna în Japonia. Preferă zonele cu climă temperată.

În Moldova se întâlnește probabil pretutindeni, preferând zonele împădurite.

Habitatul de adăpostire și de nutriție:

Este o specie comună pentru teritoriile împădurite. Poate fi întâlnită în zonele împădurite muntoase, până la altitudinea de 3550 m. Vara se adăpostește în scorburi și sub scoarța copacilor, în construcțiile umane, mai rar în cavități subterane. Iarna în cavități subterane.

Modul de nutriție și preferințele alimentare:

Iese la vânătoare seara târziu și este activ pe parcursul întregii nopți. În căutarea insectelor zboară în nemijlocita apropiere de coroanele arborilor și arbuștilor, sau chiar în apropiere de pământ, prinzând insectele din zbor sau colectându-le ocazional de pe substrat. Uneori, pentru prinderea insectelor folosește văzul, care la această specie este relativ bine dezvoltat. Se hrănește cu insecte de dimensiuni mici, hrana preferată fiind fluturașii de noapte, țânțarii, cât și omizile, păianjenii, urechelnițele colectate de pe substrat.

Reproducerea:

Împerecherea decurge din octombrie până în aprilie. Pe la începutul lui aprilie formează colonii de maternitate. Perioada de gestație este de 65 de zile. Pe la mijlocul lui

iunie, femela, naște de regulă un pui, care este alăptat în decurs de 45 de zile.

Hibernarea:

Hibernarea începe prin noiembrie și durează până la sfârșitul lui martie, începutul lui aprilie.

Migrația:

Este o specie sedentară. Sunt posibile doar migrații locale, dintr-un adăpost în altul.

Comportamentul social:

Formează colonii de maternitate de 10-30, mai rar până la 50 de indivizi.

Longevitatea:

Trăiesc în medie cam 5-10 ani însă sunt cunoscute cazuri de până la 30 de ani.

Liliacul urecheat cenușiu

Plecotus austriacus

Descrierea morfologică:

Lungimea corpului este de 41-58 mm, anvergura aripilor de 25-30 cm. Greutatea corpului este de 6,5-15 gr.

Aspectul exterior:

După aspectul exterior este foarte asemănător cu Liliacul urecheat brun. Blana, lungă și deasă, de obicei, nu conține nuanțe brune-gălbui, fiind de redulă mai cenușie și mai palidă decât cea a speciei înrudie. Culoarea blănii de pe spate variază de la gri intens la gri pal. Abdomenul e mai deschis la culoare.

Raspândirea:

Poate fi întâlnit în centrul și sud-vestul Europei dar și în nordul Africii, Asia mijlocie și Mongolia.

Habitatul de adăpostire și de nutriție:

Preferă zonele de stepă, pustiu, precum și habitatele antropogene. În munți se întâlnește până la altitudinea de 3600 m. Atât vara cât și iarna se adăpostește în diverse cavități subterane (*peșteri, mine, grote*), uneori în construcții umane.

Modul de nutriție și preferințele alimentare:

Iese la vânătoare seara târziu. Preferă spațiile deschise unde zboară în jurul copacilor singuratici. Zboară încet dar foarte îndemânatic. În timpul zborului se poate opri și atârna în aer, fluturând des din aripi. Se hrănește cu insecte mici pe care le prinde în zbor sau le colectează de pe substrat.

Reproducerea:

La sfârșitul primăverii (*mai-iunie*) femelele nasc câte un pui. Lactația durează în jur de 45 de zile.

Hibernarea:

Hibernarea începe prin noiembrie și decurge până la sfârșitul lui martie, începutul lui aprilie.

Migrația:

Este o specie sedentară.

Comportamentul social:

Formează colonii de maternitate în care numărul femelelor variază de la câteva zeci la câteva sute. Masculii formează colonii separate.

Longevitatea:

Trăiesc până la 15 ani.

Liliacul cârn

Barbastella barbastellus

Descrierea morfologică:

Este un lilac de talie medie. Lungimea corpului este de 45-50 mm, anvergura aripilor de 26-31 cm. Greutatea de 6-15 gr.

Aspectul exterior:

Urechile sunt mari, unite între ele cu o membrană din piele, marginile interioare ale căro-
ra aproape că se ating una de alta. Culoarea blănii este neagră sau brună-întunecată.

Raspândirea:

E raspândit cea mai mare parte a Europei și în Africa de nord. În Moldova este o specie foarte rară, se mai întâlnește în lunca Nistrului, lângă orașul Rezina.

Habitatul de adăpostire și de nutriție:

Populează diferite teritorii, de la zonele aride până la acelea temperate. Preferă teritoriile împădurite. În munți poate fi întâlnit până la o altitudine de 1900 metri. Vara se adăpostește în peșteri și mine, în scorburile copacilor și în construcțiile umane. Iarna preferă diverse cavități subterane.

Modul de nutriție și preferințele alimentare:

Iese la vânătoare devreme, îndată după apusul soarelui. Zboară încet și destul de liniștit. Se hrănește cu insecte de talie mică pe care le prinde din zbor.

Reproducerea:

Pe la începutul verii (*mai-iunie*) femelele nasc câte 1-2 pui. Perioada de lactație durează o lună.

Hibernarea:

Hibernează în cavități subterane.

Migrația:

Este o specie sedentară. Sunt posibile doar migrații locale.

Comportamentul social:

Formează colonii mici de maternitate, de regulă în jur de 10 femele. Coloniile

de hibernare pot fi mai mari. Astfel în Moldova, prin anii '60 a fost înregistrată o colonie de circa 300 de indivizi în minele de la Mileștii Mici.

Longevitatea:

Trăiesc până la 17 ani.

• • • Liliecii au nevoie de ajutorul nostru

De ce trebuie să-i protejăm?

- *Liliecii sunt vulnerabili și neputincioși.* Timp de aproximativ cincizeci de milioane de ani liliecii au coexistat cu alte animale, au supraviețuit și au rămas aproape neschimbați. Aceasta este datorită adaptărilor deosebite: capacitatea de a zbura, modul de viață nocturn, heterotermia etc. Sunt animale ascunse și tăcute, căile cărora aproape că nu se intersectează cu majoritatea răpitorilor. De ce trebuie să-i protejăm, dacă și așa se descurcă bine, ne întrebăm? De cine să-i apărăm? De om, adică de noi înșine. Fără să ne dăm seama noi modificăm mediul de viață al liliecilor, distrugându-le adăposturile, sărăcind diversitatea de insecte, cu care liliecii se hrănesc, otrăvindu-i cu pesticide, utilizate fără măsură etc. Fiind total dezarmați în fața ingeniozității și lăcomiei umane liliecii sunt nevoiți să cedeze, rămânând tot mai puțini.
- *Prezența liliecilor este vitală pentru ecosistem.* Am mai amintit în capitolele anterioare despre faptul că liliecii sunt aproape unicele animale insectivore zburătoare nocturne, înlocuind în timpul nopții păsările. Fără lilieci omul este nevoit tot mai des să recurgă la utilizarea insecticidelor. Putem deci să facem o concluzie – protejând liliecii protejăm întreg ecosistemul și economisim prin renunțarea la pesticide.

- *Liliecii sunt ființe cu totul deosebite, unice și irepetabile.* Trebuie să vă spunem că în pofida prejudecăților, liliecii sunt frumoși, drăguți, pot fi admirați cu plăcere, sunt personaje pozitive (cum e barza, rândunica, porumbelul sau furnica). Prejudecățile, show-businessul occidental și frica de necunoscut au denaturat esența pozitivă a liliecilor.

Cum să-i protejăm?

- Fiți conștienți de existența și importanța liliecilor.
- Căutați adevărul despre lilieci și nu credeți în superstiții. Împărtășiți aceste cunoștințe prietenilor și colegilor voștri.
- Luați atitudine, când este nevoie de apărare interesele liliecilor.
- Protejați natura care înconjoară liliecii. Nu uitați că lilieci sunt și în localitatea dumneavoastră.
- Participați activ la atragerea liliecilor în localitatea dumneavoastră prin construirea și plasarea căsuțelor de lemn.

Adresați-vă specialiștilor

Noi, autorii acestei cărți vom fi bucuroși să vă ajutăm în problema cunoașterii și protecției liliecilor. Puteți să ne contactați la adresa email: lilieci@fauna.md sau la telefoanele: +373 22 577809 și +373 79 446264.

• • • Bălțile Talmaziene - Țara Liliiecilor

Nu putem să vă tot povestim despre lilieci din Moldova fără a menționa cel mai bogat habitat al liliecilor în țara noastră – lunca Nistrului de jos și anume Bălțile Talmaziene.

Țara Liliiecilor

Acest ultim paradis al liliecilor în Moldova găzduiește numeroase colonii de liieci. Au fost găsite 13 specii, unele dintre care sunt extrem de rare și sunt incluse în Cartea Roșie a Moldovei și listele mondiale a speciilor de animale rare.

Bălțile Talmaziene sunt situate în lunca sectorului de jos a fluviului Nistru, pe malul drept, în apropierea satelor Talmaza

și Ciobruciu. Pe acest teritoriu Nistrul șerpuește mult, coturile sale formând meandre pitorești cu păduri și lacuri.

Parcul Național

În ultimii ani Bălțile Talmaziene au atras atenția cercetătorilor și ecologiștilor, care au întreprins mai multe acțiuni de protecție. Societatea Ecologică Biotica a inițiat un proiect de proporții mari, îndreptat spre crearea unui Parc Național. Acesta va fi primul Parc Național din Republica Moldova, care va consolida armonios relația dintre om și natură pentru atingerea unei conviețuirii durabile, reciproc avantajoase. Crearea acestui Parc Național constituie o soluție reală pentru

supraviețuirea și prosperarea comunității umane, cât și a naturii bogate a Bălților Talmaziene.

Apropo, această broșură a fost elaborată tot de Societatea Ecologică Biotica în cadrul proiectului finanțat de către Fundația Michael Otto din Germania. Elaborarea planului de management pentru Bălțile Talmaziene și conservarea liliecilor în Zona Convenției Ramsar Nistrul de Jos. Pe această cale, ecologiștii apreciază contribuția importantă a liliecilor în menținerea echilibrului firesc al ecosistemului viitorului Parc Național și fac un pas important în vederea protecției lor.

• • • Glosar

Adăpost

Un loc, care protejează într-o măsură mai mică sau mai mare împotriva anumitor factori negativi, ca de exemplu, condiții climaterice nefavorabile, invazia nedorită a oamenilor sau animalelor răpitoare. Pentru animale, inclusiv pentru lilieci, distingem adăposturi naturale și artificiale.

Adăpost artificial

Construcție care imită condițiile unui adăpost natural (peșteră, scorbură etc.), creată de către om cu scopul atragerii liliecilor pentru adăpostire.

Căsuță pentru lilieci

Adăpost artificial asemănător cu căsuțele pentru atragerea păsărilor, însă deosebit prin construcția sa, destinat pentru adăpostirea liliecilor. Este construit de obicei din lemn, mai rar din beton sau alte materiale.

Colonie

Grup de animale din aceeași specie, care trăiesc în comun. La lilieci deosebit mai multe tipuri de colonii, în dependență de sex, vârstă sau perioadă a anului.

Colonie de reproducere

Colonie temporară formată dintr-un grup de femele gestante sau cu pui.

Colonie de împerechere

Grup temporar de femele, care ocupă în perioada nupțială un adăpost în nemi-jlocita apropiere de adăpostul unui mascul pregătit pentru împerechere.

Colonie de hibernare

La lilieci din zonele temperate: grup temporar de lilieci care ocupă un adăpost de hibernare cu scopul supraviețuirii perioadei reci a anului.

Detector de ultrasunet

Un dispozitiv special, care transformă ultrasunetele în sunete de frecvență joasă, adică audibile pentru om. Acest dispozitiv este folosit pentru recepționarea sunetelor produse de lilieci.

Ecolocație

Capacitatea animalului de a-și localiza poziția și de a determina amplasarea obiectelor în spațiu cu ajutorul semnalelor ultrasonore reflectate.

Heterotermie

Capacitatea organismului de a-și regla în mod voluntar temperatura corpului fie menținând-o la un nivel constant în stare normală, fie coborând-o la temperatura mediului înconjurător. Heterotermia este o adaptare de supraviețuire pentru animalele

construcția și plasarea casuțelor pentru atragerea liliecilor

care cad frecvent în hibernare, estivare sau somn diurn.

Hibernare

Fenomenul de supraviețuire a perioadelor reci în regiunile temperate. Liliicii se adăpostesc în locuri speciale cu condiții corespunzătoare de temperatură și umiditate, unde cad în hibernare. Protecția adăposturilor de hibernare este foarte importantă pentru supraviețuirea liliecilor.

Migrare

Deplasare în masă a unor animale dintr-o regiune într-alta, în vederea reproducerii, a căutării de hrană, adăpost etc.

Patagiu

Membrana de piele întinsă între degetele membrului anterior, membrul anterior și membrul posterior, membrul posterior și coadă, care formează aripa liliacului. Servește pentru realizarea zborului și termoreglării.

Ultrasunet

Undă acustică având o frecvență foarte înaltă care depășește capacitatea de percepere a urechii omului.

Uropatagiu

Sector al patagiului care unește membrele posterioare cu coada. Servește pentru realizarea manevrelor în timpul zborului, captarea insectelor din zbor și susținerea puiului la naștere.

Zbor

Deplasarea susținută, cu forțele proprii prin mediul aerian, realizată de un animal sau aparat de zbor. În cazul liliecilor zborul se realizează prin bătaia aripilor formate dintr-o membrană de piele, întinsă între degete, membrele anterioare și posterioare și coadă.

